

- [Calàndria \(/calandria/\)](#)
- [Punt de llibre \(/punt-de-llibre/\)](#)
- [Homo Fabra \(/homo-fabra/\)](#)
- [El web negre \(/elwebnegre/\)](#)
- [L'Apuntador \(/apuntador/\)](#)
- [Cast@fiore \(/castafiore/\)](#)
- [Pantalles \(/pantalles/\)](#)
- [Galeries \(/galeries/\)](#)
- [L'Avenc \(/lavenc/\)](#)

[Portada \(/\)](#)

[Notícies \(/calandria/noticies/\)](#)

[Crítica \(/calandria/critica/\)](#)

[Entrevistes \(/calandria/entrevistes/\)](#)

[Opinió \(/calandria/opinio/\)](#)

[Vinyetes \(/vinyetes/\)](#)

Cercar

Cercar

Lluís Calvo: “El llegat literari ha de ser rebel, no pas acadèmic”

Ricard Mirabete (<http://www.nuvol.com/autor/ricard-mirabete>). Barcelona (<http://www.nuvol.com/lloc/barcelona>). / 26.11.2013

Follow @nuvol_com

M'agrada 183

Tweet 31

+1 2

Lluís Calvo és un poeta que compta amb una trajectòria de més de 25 anys i que assaja la multiplicitat de formes literàries per atènyer el sentit i l'esdeveniment. Amb tot el pes de la tradició catalana, la seva poesia es fusiona amb les vísceres de la modernitat més tangible. Mostra una capacitat de recerca constant i alhora situa la poesia en un context de lluita i de futur. Ara l'editorial de poesia Terricola publica el seu nou poemari *Llegat rebel* (que es presentarà, juntament amb dues novetats més, el 12 de desembre al MX Espai de Barcelona), que té el ferm propòsit de fer bategar de nou aspectes i autors del nostre passat literari que no han dit encara l'última paraula. Avui a *Núvol* Ricard Mirabete entrevista Lluís Calvo perquè ens expliqui els trets distintius que configuren *Llegat rebel* i la seva visió sobre el fet literari. Kike València i Carles Mercader l'han retratat.

<http://www.nuvol.com/autor/ricard-mirabete>

Ricard Mirabete

<http://www.nuvol.com/autor/ricard-mirabete>

12 articles publicats

<http://lesciutatsocasionals.blogspot.com>

<http://lesciutatsocasionals.blogspot.com>

Altres articles d'aquest autor

[Lluís Calvo i David Caño no són romàntics](#)

<http://www.nuvol.com/critica/lluis-calvo-i-david-cano-no-son-romantics/>

[Glòria Coll. Radiografia de l'objecte perdut](#)

<http://www.nuvol.com/critica/gloria-coll-radiografia-de-lobjecte-perdut/>

[Pius Morera. l'home i l'agulló](#)

<http://www.nuvol.com/entrevistes/pius-morera-lhome-i-lagullo/>

[Pelar la pedra](#)

<http://www.nuvol.com/noticies/pelar-la-pedra/>

[Joan Perucho, el mèdiu](#)

<http://www.nuvol.com/critica/joan-perucho-el-medium/>

+ Llegits

1 [El Núvol al núvol](#)

<http://www.nuvol.com/opinio/el-nuvol-al-nuvol/>

2 [Canal 9: Quan es va fotre tot?](#)

<http://www.nuvol.com/entrevistes/lluis-calvo-el-llegat-literari-ha-de-ser-rebel-no-pas-academic/attachment/lluis-calvo-foto-kike-valencia/>

Lluís Calvo | Foto Kike València

La teva obra literària compta amb dinou llibres de poesia, tres novel·les i dos assaigs. Has arribat a desenvolupar completament la teva concepció estètica sobre el fet literari, en general, i sobre el fet poètic, en particular?

La concepció estètica no es pot desenvolupar mai de manera completa, només la marxa n'és un límit. Aquesta concepció estètica evoluciona sempre amb cada llibre, fins i tot amb cada poema. Sí que és cert que al llarg dels anys he anat teixint una poètica. A banda dels poemes, que és on hi ha d'haver el moll de l'os de la pròpia posició al voltant de la poesia, hi ha textos assagístics que són fonamentals per entendre la meua concepció. Es troben en articles dispersos en revistes, però sobretot als assaigs *Les interpretacions* i *Baules i llenguatges*.

Sovint has afirmat que l'art és arbitrari i que la idea de composició és clau en l'escriptura. En quina mesura cada poemari que has escrit és una proposta estètica independent respecte a la dels altres llibres de poesia teus?

La idea d'arbitrari és una demanda de llibertat. I arbitrari no vol dir pas gratuït. Aquí hi trobem la sinuositat del poema, el caràcter amagat que evita els camins fressats i busca els seus propis viaranyos. Però sobretot és la capacitat d'unir aspectes i motius que en la vida quotidiana, la de les convencions lingüístiques, no tenen connexió entre si. La llibertat poètica consisteix en això. I pel que fa a les propostes estètiques, és cert que tinc llibres molt diferents. Això es deu al fet que cada llibre imposa unes coordenades, uns contorns formals i conceptuals propis. Hi ha un llibre molt interessant de Roger Caillois, *Approches de la poésie*, en què defensa que la poesia ha d'emocionar i ha de reflectir tots els aspectes de la vida, per no abocar-se a l'egoisme. Això, per ell, equivaldria a caure en una poesia inhumana, enlluernada pel misteri, el sagrat i la inspiració. Caillois arriba a dir que tot allò inhumà és superficial. L'excés d'obscuritat el revoltava. No el segueixo en tot, però en aquest aspecte sí que és cert que la poesia ha de ser humana, feta i adreçada a nosaltres i no pas a la imitació del llenguatge de cap déu, cercant l'evasió estètica. Malgrat tot jo no puc renegar de la foscor, perquè crec que em defineix i perquè és una defensa i un tret constitutiu de les avantguardes i dels moviments literaris que han capgirat els postulats literaris antics, contra el llenguatge quotidià de les convencions, cosa que és a l'arrel de bona part de la lingüística del s. XX. Sóc obscur, de vegades, i això és un tret distintiu. M'agrada especialment allò que deia Ferrater en parlar de Foix: el poeta ha d'intentar que no l'entenguin, no pas per una voluntat capritxosa, sinó perquè al mateix poeta li convé que determinada gent no l'entengui. Una gent, al meu parer, que podria deformar, banalitzar i fer malbé la poesia, si n'entenguessin un sol vers. Tota aquesta rastellera d'opïnadors apressats, de lectors de segona mà, de reporters... Ara bé, això no vol dir que com a poeta hagi de privar-me de parlar de manera més directa i, diguem-ne, realista. En qualsevol cas, la poesia sempre conserva, a dins, la seva nitidesa particular. I cal entrar-hi.

Vas néixer a Saragossa però és un fet accidental ja que de ben petit vas venir a Barcelona. On tens les arrels familiars? Els teus avis, per exemple, d'on són? Els teus pares també són d'allà?

Vaig néixer a Saragossa de manera casual. El meu pare hi va treballar durant una curta temporada i al cap de tres mesos del meu naixement érem de nou a Barcelona. Hi ha gent que si has nascut no sé on té una actitud recelosa, tot i que cada vegada menys. Com que ara hi ha molta gent d'arreu del món, i a Catalunya es parlen centenars de llengües, el fet d'haver nascut a Saragossa ja resulta molt poc exòtic! (riu). El meu barri de tota la vida és Sant Antoni, a tocar del Paral·lel i el Poble Sec. Després vaig mudar-me a prop del mercat. Vivia a la mateixa illa que en Pere Calders, a qui veia de tant en tant... Això pel que fa a Barcelona, però les meves arrels se situen de fet entre el Pirineu, la Franja de Ponent i Barcelona. La meua àvia i el meu besavi, que era ferrer, eren d'Esterrí d'Àneu, al Pallars Sobirà. El cognom era Arnalot, que ve d'Occitània. Hi ha diferents branques d'Arnalot, però la nostra sembla que prové d'Isil. Dels Arnalot ja en parlava Verdaguier, és un cognom amb ressonàncies molt mítiques al Pirineu. La meua besàvia era d'Estaron, un poble de la vall d'Àneu enfilat damunt la Noguera Pallaresa, i va emigrar al sud de França per treballar-hi. També un dels meus besavis va ser un important empresari teatral del Paral·lel. I tota aquesta diversitat no acaba aquí. El meu avi per la banda materna era de Mequinensa i havia treballat a les mines de lignit... En fi, a mi m'agrada dir que sóc una barreja entre la Catalunya més vella i la més nova. Ara bé, de tot plegat el que m'ha influït més és el Pirineu: les estades a Esterrí, enmig d'un món rural que ja no existeix, la casa vella... Sóc un ésser pirinenc. I això m'ha dut a sovintejar, actualment, la Roca de Pelançà.

A propòsit del Pirineu: a *Estiula* hi ha una concepció poètica del paisatge i del llenguatge ben particular. En què es basa aquesta unitat que percebem entre llengua, territori i creació poètica?

La unitat, en qualsevol cas, és molt particular, molt individual. Això és el que m'allunya de certes concepcions essencialistes de la llengua i del territori. Per entendre'ns: no segueixo Heidegger ni crec que en el paisatge català hi ressoni cap mena d'essència lingüística ni cap ésser que es pugui destriar del contacte, directe o elusiu, amb el món. En el bosc hi ha sobretot una materialitat i un batec biològic que alenen en un llenguatge que ve de la mateixa vida que ens amara a tots. Hi ha un doble nivell: físic i espiritual. Però m'ho miro més com Thoreau o fins i tot com Spinoza. Cerco l'U, però no m'interessa una natura vinculada a visions ideològicament retrògrades. Del romanticisme alemany em quedo amb el seu impuls de comunió total amb la natura, però no amb certes derives que arriben després. *Estiula* més que no pas un territori és un estat d'ànim, una puixança que impulsa i renova la creació.

[\(http://www.nuvol.com/opinio/quan-es-va-fotre-tot/\)](http://www.nuvol.com/opinio/quan-es-va-fotre-tot/)

- 3 [L'antisemitisme i l'esquerra catalana](http://www.nuvol.com/opinio/lantisemitisme-i-lesquerra-catalana)
(<http://www.nuvol.com/opinio/lantisemitisme-i-lesquerra-catalana/>)
- 4 [No em toquis les palendengues](http://www.nuvol.com/opinio/no-em-toquis-les-palendengues)
(<http://www.nuvol.com/opinio/no-em-toquis-les-palendengues/>)
- 5 [En Joan Miquel ja ho sabia](http://www.nuvol.com/opinio/en-joan-miquel-ja-ho-sabia)
(<http://www.nuvol.com/opinio/en-joan-miquel-ja-ho-sabia/>)
- 6 [Plebiscit](http://www.nuvol.com/opinio/plebiscit)
(<http://www.nuvol.com/opinio/plebiscit-2/>)
- 7 [Pep Tosar denuncia la traïció d'Els Pirates al Círcol Maldà](http://www.nuvol.com/noticies/decaleg-entorn-del-circol-malda)
(<http://www.nuvol.com/noticies/decaleg-entorn-del-circol-malda/>)
- 8 [Joan Carles Martí i Casanova, el cicerone](http://www.nuvol.com/noticies/joan-carles-marti-i-casanova-el-cicerone)
(<http://www.nuvol.com/noticies/joan-carles-marti-i-casanova-el-cicerone/>)
- 9 [Joan Carles Martí i Casanova: novel·la de memòria](http://www.nuvol.com/critica/joan-carles-marti-i-casanova-novel-la-de-memoria) (<http://www.nuvol.com/critica/joan-carles-marti-i-casanova-novel%2b7la-de-memoria/>)
- 10 [Antònia Font, llicons de vida](http://www.nuvol.com/opinio/antonia-font-llicons-de-vida)
(<http://www.nuvol.com/opinio/antonia-font-llicons-de-vida/>)

Activitat recent

[Inicia sessió](#) Entra a Facebook per veure què fan els teus amics.

 [He tingut un somni | Núvol](#)
3 persones ho recomanen.

 [A què es dedica Mai Balaguer? | Núvol](#)
9 persones ho recomanen.

 [Joan Margarit, Poeta d'Honor del Festival de Poesia de Sant Cugat | Núvol](#)
9 persones ho recomanen.

Complement social de Facebook

És sobretot la relació amb la natura el que vehicula aquest poemari? En quins d'altres poemaris hi ha aquesta intenció cognoscitiva?

La natura està sempre present al llarg de la meua obra, però a *Estiula* hi té un paper central. Estiula és una vall entre Gombren i Les Llosses. Un lloc tan localitzat i petit que va esdevenir el marc idoni per saltar del més local al més universal. És la connexió pirinenca a què feia referència abans. Del Ripollès a l'Univers, al cosmos. Això em va permetre, també, recuperar mots oblidats, pouar en el llenguatge... A Estiula hi ha molts poetes hostatjats: Guerau de Liost, Verdaguer, Carner, Vinyoli, Ferrater, Riba, els trobadors...

A Col·lisions el propòsit principal és explicar poèticament la societat contemporània? La societat de l'espectacle és un punt i final al progrés social de les ciutats occidentals? Un carreró sense sortida potser...

Aquest llibre té el punt de crítica social i d'acidesa que ben sovint m'acompanya a l'hora de posar-me a escriure... De vegades és un sentiment de ràbia, d'altres un procés més elaborat. O una mescla entre el desfici que voldria arrasar-ho tot i la forma que solidifica la devastació i la converteix, paradoxalment, en l'estela d'un temps concret. La societat de l'espectacle és el paradigma en què vivim. I el que anomenem cultura no n'és aliè. Avui dia la cultura no serveix per forjar la pròpia personalitat, sinó que és una coartada, un salconduit o una mostra d'exhibicionisme social. Molta gent acudeix al teatre o al cinema per dir que hi ha anat i prou. Jo tinc una certa al·lèrgia als grans teatres i a les sales de concerts... La mateixa arquitectura d'aquests llocs ja busca intimidar. I l'espectacle comença abans que aquest es faci efectiu. Jo defujo aquesta hipocresia malaltissa. Vivim en un *com si*, que esdevé fal·laç. A mi m'interessa l'art no perquè sigui bell, sinó perquè desferma reaccions, neguiteja, reuneix voluntats i forma part d'un procés de vida. La gent viu l'art quan forma part de les seves vides, no quan penja d'una vitrina o quan només pot ser vist des de la distància d'un pati de butaques. Però també és cert que aquí podríem confluïr amb les tesis de Ranciè, i llavors tot es complicaria una mica més.

La geopolítica la converteixes en una de les teves motivacions líriques. Amb quines dificultats t'has enfrontat per construir líricament un poema sobre la realitat social i política del nostre entorn?

La dificultat ve, sobretot, de fer entrar realitats molt complexes en una estructura formal. La gràcia és aconseguir que aquestes línies que interroguen directament la realitat toquin el moll de l'os d'una veritat. I tot això sense sonar pamfletari. Aquesta geopolítica és bàsica a *Última oda a Barcelona*, un llibre escrit amb Jordi Valls, i també a *Teresa la mòmia*, amb David Caño. Són llibres que neixen del carrer. Puc parlar amb coneixement de causa de la Catalunya popular, perquè vinc d'origens humils i l'he viscuda des de dins. Jo no he anat a escoles d'elit ni he nascut en una família influent de la burgesia o de la cultura. Per mi la Catalunya popular, la de pa amb oli i sal, peixateres cridaires i cases fredes amb estufes de butà, era una cosa natural i no l'he hagut d'integrar des d'una fascinació exterior. Això ho reservo, si de cas, als nois burgesos amb mala consciència (riu). Però bé, com et deia, aquesta manera de fer s'assembla molt als conceptes de la psicogeografia i de la deriva, que apareixen amb el situacionisme de la mà de Debord. En la deriva es tracta de caminar sense cap motivació específica. T'ho diré de manera més concreta: hi ha llocs als quals ningú no hi va, ja sigui perquè aparentment no tenen interès o perquè són espais estigmatitzats. Doncs bé, aquests llocs són els que cal interpretar poèticament. Amb el fet d'anar-hi ja es creen unes certes tensions, perquè es tracta d'espais tancats en què la presència aliena és vista com a hostil. Destruir aquestes fronteres artificials, que la gent acaba assumint com a pròpies, hauria de ser una de les tasques de la poesia. A més a més d'això cal recordar que qualsevol poema sempre és polític, en un sentit o un altre.

Un altre punt cardinal de la teua poesia és la reflexió sobre el buit. Ho trobem als poemaris *Omissió* i *El buit i la medusa*. La noció del buit fa possible el lligam cultural entre Orient i Occident?

És cert que aquesta noció de buit té una importància cabdal en la meua poesia. El que ens recorda la noció budista de buit és que les coses no tenen realitat ni consistència tal com les veiem, perquè es tracta de processos, d'existències en curs que no tenen una solidesa, una essència, una realitat fixa al darrere. La descoberta del pensament budista i hinduista va ser una sacsejada per a mi. Filòsofs com Nagarjuna i l'escola Madhyamaka, o les sutres budistes o els Upanishad, van influir-me molt i van entrar de manera decidida en la meua poesia. La Sutra Avatamsaka, per exemple, és un text formidable, que hauria d'estar al costat dels clàssics imprescindibles. És una obra que va transformar la meua concepció de les coses. Aquí, que jo sàpiga, no s'ha traduït. Jo en vaig comprar un exemplar a Delhi, per Internet... Un volum immens que va lesionar-me durant un cert temps, ja que el transportava amunt i avall, per tot arreu (somriu). Doncs això: el buit és una noció molt oriental. Només recentment hi ha hagut un intent de comprendre aquests postulats des de la física, però cal anar amb peus de plom amb determinats paral·lelismes, tot i que la poesia no ha de cenyir-se als plantejaments racionals i pot especular i jugar amb aquestes coses. De fet bona part del budisme té en compte les formulacions paradoxals, sovint de manera molt poètica.

D'on prové la teua fascinació pel Brasil? Quins aspectes de la realitat social d'aquell país es reflecteixen al llibre *Selvàtica*, encara inèdit?

Selvàtica va néixer després d'un viatge al Brasil. São Paulo és una ciutat fascinant i monstruosa alhora, una orografia urbana que s'apodera del teu cos i de la teva ment. La selva és natural i alhora antròpica. I després hi ha la fascinació per la poesia brasilera: Cabral de Melo Neto, Drummond de Andrade, Manoel de Barros, Manuel Bandeira, Hilda Hilst... Brasil té un punt de salvatge que m'entusiasma, però també és un país en què les injustícies socials són molt feridores. I te'n adones, un cop més, que cal acabar amb tot això no pas amb pegats, sinó amb un canvi radical i global. Els aspectes socials i la força de la natura són molt presents en la poesia brasilera. Un dels catalans que més va entendre Brasil va ser Joan Ponç. En la seva autobiografia parla d'unes formigues que van atacar la seva família. I després hi ha la màgia... O el fet que la natura conviski amb les ciutats i sembla que hagi de devorar-les. És estrany veure els urubús, una mena de voltors, volant pel cel de Rio...

A "L'Hort de la Reina i l'Hort del Cant" -un dels poemes llargs de *Llegat rebel* i una poètica en si mateix- hi ha una reflexió sobre la tradició catalana. A més de March i de Verdager, hi esmentes un seguit de poetes claus del s. XX com Riba, Torres o Marçal, entre molts d'altres. Tots els poetes que esmentes en aquest poema són els que formen el "Llegat rebel" que reivindiques amb aquest llibre? O bé, hi ha alguna veu poètica absent que haguem d'afegir-hi a la llista?

[\(http://www.nuvol.com/entrevistes/lluís-calvo-el-llegat-literari-ha-de-ser-rebel-no-pas-academic/attachment/lluís-calvo-foto-carles-mercader/\)](http://www.nuvol.com/entrevistes/lluís-calvo-el-llegat-literari-ha-de-ser-rebel-no-pas-academic/attachment/lluís-calvo-foto-carles-mercader/)

El poeta Lluís Calvo | Foto de Carles Mercader.

Llegat rebel és un títol que ja constitueix una declaració de principis. La tradició és important, però si aquesta tradició no la fas teva, si et limites a adorar-la, llavors serveix per a ben poca cosa. A banda que cal anar amb compte amb el mot tradició perquè, amb un sentit molt reduccionista, l'ha emprat recentment Alexander Dugin, basant-se en René Guénon i Julius Evola. Tot aquest femer euroasiàtic fa basarda... Hi ha tradicions i tradicions. Cal estar molt atents als refregits que poden conduir a un nou feixisme, o com a mínim a la revifada d'un conservadurisme tenyit de nostàlgia i d'adoració cap al món rural. Si ens centrem, però, en la idea de tradició literària estricta el poeta ha de ser un exhumador, un reanimador d'aquesta tradició que arriba exhausta a les nostres platges. Llavors hi ha una tasca d'auxili, per tal que els poetes que ja no hi són bateguin i tornin a respirar des del present. Per això el llegat ha de ser rebel: no acatar el que diuen les acadèmies o els llibres, sinó fer-ne bandera de sentit, de lluita i de futur. Això està en l'arrel de tots els moviments literaris, els quals s'han imposat a través de trencaments amb la tradició que els precedia. És veritat que avui dia hi ha molt més aiguabarreig i que no s'albira cap moviment unitari, però per això mateix la idea de ruptura i la de construcció d'un sentit propi han de continuar ben vives. Amb la tradició podem fer-ne imitació, manierisme o el que vulguem, però no podem perdre de vista el sentit crític, la relectura, el cop damunt la taula o la recuperació de veus. Això ajuda a bastir aquesta projecció que anomenem futur. I justament, seguint aquesta aposta de futur, *Llegat rebel* inclou un text d'Irene Solà, una autora molt jove que admiro i que fa una poesia magnífica. També els editors de Terrícola, Laia Noguera, Esteve Plantada i Joan Duran, són joves i generosos i s'inscriuen en aquesta voluntat de dialogar amb la tradició d'una altra manera. Doncs bé, arribats aquí també m'agradaria afegir que Vinyoli, Ferrater i Foix són els grans poetes catalans del segle XX. A Vinyoli ja el cito en el meu primer llibre, *Veïnatge d'hores*. Ara tothom s'omple la boca amb Vinyoli, però l'any 1987 la seva figura no era central ni de bon tros. I al costat o ben a prop d'aquests poetes hi ha també Sagarra i Riba. I Bartra, Salvat-Papasseit, Brossa, Guerau de Liost, Torres, Carner, Espriu... Després també tenim bèsties poètiques, entre els ja traspassats, que gairebé són més del XXI que del XX, com Blai Bonet, Fiol o Estellés. De vegades tendim a crear compartiments artificials, allunyats de la vida i dels estímuls creatius. No n'hi ha prou amb acumular volums i parlar de tant en tant d'un autor. Cal que els poetes siguin viscuts com una alenada que ens empeny, des del present, a caminar. I que, a més, siguem capaços de desmuntar tòpics i prejudicis. Amb això vull dir que determinades categories són relatives, perquè un es podria preguntar quin lloc ocupen, ara mateix, autors fonamentals com Andreu Vidal o Valerià Pujol. O un poeta com Pepe Sales, que escriu des de la ferida i l'estimball. També podríem fixar-nos en Josep Pijoan, que té un sol llibre de poesia, però que mereix un espai per la seva singularitat. Tot plegat són dilemes que no es poden encabir en una idea conservadora de la tradició. Hi ha molta bibliopolítica enmig de tot plegat, moltes coses

accidentals que defineixen la posició que ocupa cada autor. I caldria fer una tasca estrictament literària de valoració, sense afegits circumstancials. Aquests afegits només serien vàlids, fet i fet, en els casos de marginació. I després hem de fixar-nos en com es construeixen les influències... En el meu cas no només m'influeix la literatura, o l'art diguem-ne clàssic, sinó àmbits tan diversos com el còmic, l'audiovisual, el punk o el heavy metal. I això ho trobem en molts d'altres poetes... Es tracta d'un canvi de paradigma, d'un canvi de referents. En aquest poema de *Llegat rebel* que esmentes, "L'hort de la reina i l'hort del cant", apareix la idea de sedimentació de la tradició, però també la de falla. Hi ha la tradició, hi ha el temps present i hi ha també la necessitat d'anar més enllà i de contradir la pròpia contemporaneïtat. En això hi ha d'haver un dipòsit, però també una ruptura brusca. Per aquí hi desfilen poetes com Maragall, Verdaguer o Sagarra. I Sagarra justament és un poeta que m'apassiona, que com Carner té el do de la llengua. Però de fet Sagarra du a terme el projecte de modernitat poètica, de sinceritat absoluta i de davallada als inferns de la pròpia personalitat i de la condició humana, de què Carner, molt més contingut, recela per diverses raons. Sagarra va ser un personatge molt gran. Sóc conscient que té mala fama pel seu conservadurisme, o per anar-se'n a fer el turista a Oceania en un moment en què la gent es matava per la llibertat. Però cal tenir en compte que a Sagarra el volien pelar! Tampoc és cert que la seva poesia sigui tova. Cal llegir obres com *La rosa de cristall*, d'una gran modernitat. O *El comte Arnau*, que és d'una cruïssa espantosa, o encara algunes confessions a cor obert d'*El poema de Montserrat*. Sagarra, quan s'ho proposava, era el més despietat dels nostres escriptors, un coneixedor a fons de les misèries humanes.

Aquest poema té el seu contrapunt en el poema següent, que és una versió dialogada entre els dos personatges de "L'Hort de la Reina i l'Hort del Cant". Aquest diàleg et permet la fixació de conceptes que expliquen la relació entre la tradició i la novetat literària. Quins són els aspectes que reivindiquen del nostre passat literari?

Aquest poema, en el fons, és força irònic. Els dos personatges que hi surten em semblen molt reals, tot plegat recorda una conversa literària o fins i tot un diàleg de l'Horighal (riu). També és una confrontació entre el seny i la rauxa, entre la Catalunya nova i la vella, entre els jocfloralescos i els xarons. En el poema hi ha un diàleg entre el trobador i la seva amada. Ell, el comte de la Torrassa, no vol canviar res, només acata la tradició. Ella, Perlamada, parla de fluïdesa, d'apropiació, del lladronici que implica la creació. La tradició no té sentit si un no se la fa seva de manera molt lliure. Per això, sigui quina sigui la tradició, cal abordar-la amb aquest esperit. A partir d'aquí hi sabrem trobar un munt de coses.

"La factoria incessant", de *Llegat rebel*, és una possible resposta a la banalització i a la pèrdua d'objectius comuns de la societat de l'espectacle que desenvolupa Baudrillard? M'ho ha semblat, ja que hi trobem versos com aquests: "És tot aquest il·lusionisme, / l'ambigua aparença de fira i camerino, / allò que ens manté vius amb la mateixa mort / que alena en cada imatge, / des d'un abisme que menysprea el jo / i que, en negar-lo, el dobla." Intueixo que l'única sortida individual de cadascú és negar el seu jo particular, biogràfic, i convertir-lo en un jo extern, desdoblant i extremament públic?

A "La factoria incessant" tot és força desmesurat, hi ha una aparició constant d'elements una mica esperpèntics i grotescos, recargolats i barrocs. Tot un món circense, influència suposo de Fellini. Hi ha també una concepció del viure com a gran escenari teatral, cosa que ja sabem que és molt antiga. En el fons el que estic dient és que la vida és rica i exuberant, que podem convertir-la en escenari mitològic en què contínuament hi passen coses, ben sovint inversemblants i totalment estrambòtiques. Un escenari on de vegades hi succeeixen fets sorprenents i poc habituals. I on de vegades hi ha també un cert regust de decadència. I ara penso en *Sunset Boulevard*, aquella pel·lícula de Billy Wilder que és una de les obres més inquietants i tràgiques de la història del cinema. Avui dia els escriptors, i els artistes en general, som la nova encarnació de Norma Desmond, el personatge interpretat per Gloria Swanson. Actualment els escriptors vivim en plena decadència, en la nostra mansió polsosa i atrotinada, xuclant forces i esplendors d'un passat que potser no tornarà mai, i que ens enterra en vida. Ara bé, això també té una força escenogràfica molt gran. Per això, en el poema, hi surt Neró al costat de Birgit Nilsson, la soprano wagneriana, en una escena bigarrada i una mica delirant. El poema, sobretot, és un al·legat a favor de la fantasia, per això hi apareixen aquests versos fenomenals d'Ausiàs March: *Fantasiant, Amor a mi descobre / los grans secrets que als pus subtils amaga*. I ara recordo que a *Col·lisions* vaig incloure una cita de William Carlos Williams que diu que només la imaginació és real... És cert que avui dia, amb la diversitat de xarxes i la pèrdua de substància del jo, tendim a la proliferació de personalitats teatrals, escudades en pseudònims, micromitologies, màscares a la recerca d'un protagonisme esquifit... Tot això té, és clar, clarobscur. Però és una font inesgotable de sàtira creativa. Avui qualsevol pot crear-se, més que mai, un personatge. Abans les persones singulars i una mica fora de la llei corrien pels pobles, pels bars... Ara en tenim rèpliques, molt més inofensives, a Internet.

La crítica ha elogiat unànimement els dos assaigs que has publicat: *Les interpretacions i Baules i llenguatges*. Què aporten a l'assaig català?

M'és difícil dir-ho, perquè no tinc la distància que pot tenir un crític situat a fora. El que sí tinc clar és que volia defugir les qüestions autorreferencials a què es dedica bona part de l'assaig català. Cal abordar les qüestions candents del pensament i de la societat igual que ho fan en qualsevol país normal. I això posant en el mateix plateret la nostra tradició literària i la de la resta del món. Sense cap mena de complex, perquè tenim una literatura que pot dir la seva en totes les qüestions, com qualsevol altra. D'altra banda hi ha gent que ha conegut la meua obra poètica a través dels assaigs, i encara més d'un que en aquests assaigs hi ha vist algú diguem-ne intel·lectual, com si aquesta pretesa intel·lectualitat no estigués continguda en tots els meus llibres de poesia! En el fons la reflexió assagística, l'exercici filosòfic o la mateixa poesia han de ser un oferiment a l'altre. Però també esdevenen armes de combat. El que he intentat aportar amb aquests assaigs és l'exercici de la lectura a fons, seriosa, sense concessions. Mostrar que l'exercici de la lectura no és un acte hedonista, que proporciona només plaer i entreteniment, sinó que per damunt de tot és un acte de construcció personal, de crítica, d'interpretació i de posicionament davant del món i de la vida. Voldria pensar que un text com "Pavellons rodadors", inclòs a *Baules*, ha aportat un registre nou o molt poc conreat en el nostre assaig.

<http://www.nuvol.com/entrevistes/lluís-calvo-el-ilegat-literari-ha-de-ser-rebel-no-pas-academic/attachment/lluís-calvo-carles-mercader/>

Lluís Calvo | Foto de Carles Mercader

Escriure aforismes i integrar-los als teus llibres, tant de poesia com d'assaig, és la millor manera de construir una poètica? Són pensaments filosòfics o versos amagats?

Potser les dues coses... (somriu). Els aforismes permeten un curtcircuit en el pensament, perquè si són bons han de deixar estupefacte el lector, o almenys suspendre'n els judicis habituals. Per això m'agrada escriure'n. No hi ha una frontera clara entre els aforismes poètics i els assagístics. Tampoc m'interessen gota les divisions taxatives entre gèneres. Els aforismes són poesia que pensa i pensaments que cavalquen en vers. Els presocràtics eren poetes, per exemple. La filosofia i la poesia tenen punts en comú, tot i que els seus objectius són divergents. La poesia és fragmentària, no busca la síntesi ni l'explicació final. No ordena i estableix jerarquies o taxonomies. No pretén un coneixement total del món. La poesia apunta i insinua, intueix i fantasieja. També és cert que hi ha una filosofia, que a mi m'interessa molt, que no busca ni la veritat ni la saviesa, sinó que es basa en l'acte creatiu. Aquí hi ha un punt important de confluència. Però allí on el pensament busca l'absolut, la veritat o la retenció del concepte, la poesia espicossa, en canvi, una visió pròpia, que tal vegada es converteix en universal, però que parteix d'un procediment invers. La poesia arriba a la universalitat a través de camins molt particulars. Entenent, també, que qualsevol universalitat té una connotació ideològica. La poesia és la ràbia, o la revolta, que fuig del concepte que vol abastar-ho tot. És delta i sedimentació, però també torrentada.

Quin paper hi juga el lector en la resolució de l'entrellat que significa un poema? Només hi posa l'emoció estètica? Avancem en el coneixement per mitjà de la poesia? Com i de quina manera?

Aquí hi ha tot un problema hermenèutic. Des del punt de vista del lector els sentits sempre seran múltiples i inabastables. Es tracta, al cap i a la fi, d'una construcció personal a partir dels textos. Tot plegat, però, ha esdevingut una mica tòpic. És fàcil adonar-se que en l'extrem del lector podem caure en l'exuberància, però la solució crítica no rau, malgrat tot, en les visions restrictives. Perquè no podem convertir un poema en la resolució exacta d'una fórmula matemàtica o d'un jeroglífic. No és un codi que un cop desxifrat permeti accedir a un contingut immutable i fix, segrestat per quatre patums. Així doncs, per dir la seva, crec que l'autor ha de marcar o insinuar una orientació hermenèutica que no sigui tancada, però que esdevingui al mateix temps un camí que travessa una sèrie d'espais que ell ha volgut fixar prèviament. Aquests espais han de ser múltiples i exigir, evidentment, l'activitat de lector. A partir d'aquí un pot explorar aquests referents o bé distorsionar-los, com si es tractés d'una lent fotogràfica que modifica la imatge en els seus extrems. També és responsabilitat del poeta fixar aquests elements, encara que siguin escassos, és a dir aquells agafadors o preses d'escalada que permeten que el lector faci la seva tasca interpretativa, a la recerca de sentits o contrasentits. Si no ho fa s'arrisca, evidentment, a les esmentades distorsions, les quals poden ser, en alguns casos, estimulants, però que en d'altres poden dur el poema a llocs que són hostils als seus plantejaments. Malgrat tot, sense lectors intel·ligents tota aquesta tasca pot esdevenir inútil. Per això, i tornant a l'enunciat de la pregunta, defenso una poesia que cerqui el coneixement, com també ho defensava Vinyoli. Un coneixement que neix de l'acte d'escriptura i de l'acte de lectura. Cap a l'assoliment de la persona que desconeixem.

Kierkegaard és un dels teus filòsofs més estimats. Amb què et quedes del seu pensament? Amb la concepció dels estadis de l'home? A *Baules i llenguatges* el cites. Creus que com a societat estem en algun d'aquests estadis que ell va definir?

És evident que molta gent no ha passat de l'estadi estètic, que Kierkegaard situa en la immediatesa, en la contingència, en tot allò que crida l'atenció sense cap mena de projecte personal al darrere. Després hi ha un estadi ètic, que m'interessa particularment, en què la llibertat ho és tot i en què existeix una voluntat de fer-se, de construir-se. I això culmina en un estadi religiós. Però més enllà de les creences religioses, la concepció de Kierkegaard és revolucionària i exigent precisament perquè apel·la a la voluntat i a la responsabilitat de cadascú. D'aquesta manera un no depèn dels infinits estímuls de la societat de l'espectacle sinó que roman impassible en el seu camí, escollint el que vol ser i llançant-se a l'abisme de la voluntat i de la llibertat. I això és magnífic! I hi ha un Kierkegaard molt polític, que potser no he vist gaire reflectit. Em sembla que és a *Temor i tremolor* que defineix la cultura com el camí que cadascú ha de fer per arribar al coneixement de si mateix. Això és Delfos! És que de fet Kierkegaard té alguna cosa de grec, no? I de revolucionari. I connecta amb el que deia abans de la noció immobilista i passiva de la cultura. La cultura no té sentit si no ens conforma com a individus. No és posar el cul en una cadira o dur ulleres de pasta per anar al museu de moda. En Kierkegaard hi ha una severitat i un rigor molt poc postmoderns, perquè hi ha una part de la postmodernitat que és molt hedonista. I Kierkegaard es capté, a cops, com un veritable asceta. Però aquesta depuració, o recerca del veritablement important, també és una actitud molt poètica. La poesia només té sentit si contribueix al creixement propi. Jo sempre dic que els poemes són com cartes del Tarot. Els poemes et duen cap a allò que ets. T'interpel·len i t'interpreten.

El llenguatge és un generador constant de significació. Tanmateix, cal anar més enllà. Per exemple, Gilles Deleuze és una referència per a tu. Quina part del seu pensament t'és útil per escriure poesia? L'artista no és només l'expert que diagnostica les patologies de la civilització, és l'agent que permet noves constel·lacions de forces que emergeixen...

Sí, és evident. El poeta ha de ser algú que aplegui aquestes forces i les escampi arreu. Ha d'obrir noves vies, ha d'intuir noves concepcions, noves maneres d'anomenar i de relacionar-nos, de dir i de somniar. En Deleuze hi trobo aquesta voluntat d'anar més enllà de les concepcions sabudes, de portar-nos cap a barrancs intel·lectuals en què sovint t'embarbasses, però d'on surts sempre diferent. Deleuze és molt víric, va cap als estrats i les configuracions singulars del món... Tota la seva filosofia em recorda el *Solaris* de Lem: formes intel·ligents que pensen i llancen rizomes que conquereixen nous terrenys... En Deleuze trobem de manera constant aquesta voluntat de destruir el sistema de manera subterrània. I una de les maneres que propugna és la construcció de l'idiolecte propi, el qual atempta contra el que és majoritari. En Deleuze hi ha sempre alguna cosa de guerrilla filosòfica, d'organisme diminut que, actuant per contagi, pot destruir el conjunt del sistema. Deleuze és un naturalista: parla d'estrats, de molècules... Però al costat d'això no vol una societat terrorista o cega, sinó que ell apel·la sempre a la creativitat. Ara em ve al cap, per exemple, allò que diu sobre les drogues... No hem de fer-nos necessàriament drogoaddictes, sinó que contràriament cal aprofitar els canvis en la percepció que han facilitat les drogues per tal de crear nous universos. Una de les tesis de Deleuze que comparteixo, i que de fet apareix a *Estiula*, és la de la desterritorialització. Per Deleuze el poeta introdueix les molècules d'un univers propi en el lector, i això engendra un món, un univers lingüístic. La desterritorialització crea ambients propicis a la creació, medis favorables a tot allò imprevisit. La terra, així, esdevé sempre nova. Això torna a connectar amb *Estiula* i amb *Llegat rebel*, dos llibres que mantenen un diàleg entre el territori i el cosmos, entre la dimensió més física i el món creatiu que ha de venir, cap a una nova terra força anàrquica, feta de singularitats, estranyeses i balbuces, connectada amb energies còsmiques. Deleuze creu en singularitats que

esdevenen, per si soles, a través del treball artístic, una galàxia. En els meus llibres intento crear mons que, a través de la seva pròpia consistència artística, esdevinguin del tot reals. Però aquesta realitat sovint té molt poc a veure amb les nostres percepcions habituals.

Pel que fa a l'art del s. XXI cada vegada anem més cap a l'art abstracte? Quines solucions estètiques poden reconduir els signes i les formes pictòriques cap a un lligam més estret entre forma i missatge? Quina és l'aposta creativa de Soulages, un pintor de qui n'has parlat més d'un cop?

L'abstracció és una situació concreta del llenguatge. I Soulages, un pintor absolutament excepcional i un intel·lectual de primer ordre. Ell afirma que les seves pintures no volen dir res, sinó que són. Per Soulages la pintura figurativa és una imatge, però en canvi els seus quadres no representen res, ell només pinta, presenta. Això és molt difícil, o directament impossible, en el cas de la poesia, perquè les paraules sempre volen dir alguna cosa, tenen una connotació, una història, un recorregut determinat. Els colors també, però és una cosa molt més dúctil, menys sotmesa a la significació. En qualsevol cas, les pintures abstractes de Soulages s'obren cap al sentit, més enllà de la significació directa. Per això crec que en l'art de Soulages, i en l'art abstracte en general, la forma és el missatge. La pintura en parla, i això fa que el contemplador s'interrogui a si mateix. És una recerca constant del desconegut, del risc. La seva postura ve de la llibertat, en contra de les acadèmies. Ell diu que no hi ha res que passi més ràpid de moda que la pròpia moda. És una frase fantàstica! Contra el soroll, Soulages proposa el silenci, la recerca dins d'un mateix. No busca la certesa, sinó la despossessió, la inseguretat de l'artista. I la seva pintura traspua amb una gran força aquesta filosofia. Tot això ha influït, d'una manera directa, en el meu quefer poètic. Soulages treballa amb el negre, un color que per a ell té llum pròpia, que és lluminós i que d'alguna manera inclou tots els altres colors. La seva aposta és d'una gran radicalitat. A la primavera vaig visitar el museu Fabre de Montpeller i va ser una experiència emocionant. Com també ho va ser, fa anys, visitar l'abadia de Conques, a Occitània, on Soulages va fer uns vitralls en què només hi ha el gris del vidre i unes línies negres que el creuen... I tornant al que deia abans, és fals que l'art abstracte no emocionï. En una exposició que Soulages va fer al Beaubourg alguns visitants ploraven! El seu art, però, no és una qüestió estricta d'emoció ni d'interpretació. Per mi les seves pintures són objectes de meditació. És una vivència en part intel·lectual, en part molt intuïtiva. Potser per això quan contemplo una pintura de Soulages no veig cap esclatxa entre l'autor i jo mateix, m'hi sento còmode, és un territori que ofereix recer i acolliment. La vida apareix sense filtres culturals, sense formes discernibles, sense al·lusions a la pròpia realitat. Apareix tal com és: concentrada. Una cosa que vaig saber després és que Soulages és un gran amant de l'Aubrac, un altiplà meravellós situat una mica en terra de ningú, al Roerga occità. Una terra aspra, oberta, de grans horitzons. Així com altres espais que he convertit en imaginari propi i que m'han impressionat, com la Patagònia, Groenlàndia o els Montnegres, l'Aubrac és una terra que m'és molt pròxima i on m'hi sento a gust. Es tracta d'espais fora de circulació, allunyats. Espais en certa mesura marginals. Tot quadra, llavors. Les coses en el fons estan enllaçades.

En el cinema contemporani hi ha un discurs filosòfic i poètic? Quin cinema t'ha influït?

Amb el cinema hi he tingut una relació curiosa. Quan era un nano anava als cinemes de barri, els típics de doble sessió. Tot plegat servia com a desfogament social, no hi havia un coneixement veritable ni una cultura cinematogràfica. S'arrencaven cadires, el terra estava ple de pel·lofes de pipes, es cridava molt... Fins i tot s'havia estripat la pantalla amb navalles! Tot era molt gamberro i quinquí, però s'ha de reconèixer la importància de tots aquells cinemes, perquè poc o molt van contribuir a forjar un cert imaginari cultural. El meu bagatge cinematogràfic, així doncs, era molt pobre, limitat només a un cert tipus de pel·lícules. Però a partir d'un cert moment, tardà, vaig intentar reparar aquesta ignorància. I d'aquí ve la meua fascinació actual pel cinema, fins al punt que he dirigit, juntament amb Ester Xargay, un curt titulat *L'edat de pedra*, en què hi intervenen poetes com Carles Hac Mor, David Caño, Catalina Girona, Andrii Antonovski, Clara Fontanet... El vam presentar al juny al CCCB, amb l'Isaki Lacuesta. Només la pura inconsciència, o la curiositat artística, pot explicar una cosa com aquesta! (riu). Del cinema he aplicat, pel que fa a la poesia, la idea de construcció, el fet d'agafar imatges aparentment inconnexes i ajuntar-les mitjançant una operació de muntatge. Quan un s'inicia en l'art vol agafar-ho tot, comptar amb totes les possibilitats, provar infinites combinacions... Amb el pas del temps, però, s'aprèn que el que cal, justament, és prescindir de moltes coses, llimar, rebutjar, llençar... L'art és un aprenentatge del rebuig. I la idea de construcció que té el cinema es pot aplicar molt bé als mots. De fet els poetes més joves, que tenen una cultura audiovisual enorme, treballen sovint d'aquesta manera. La imatge i el mot s'han ajuntat més que mai. I l'artista treballa en un laboratori en què les imatges i les paraules van i vénen i assagen noves localitzacions i possibilitats. I pel que fa als directors a mi m'interessen especialment Godard, Fellini, Bergman, Bela Tarr, Lars von Trier i Tarkovski, però també Antonioni, Pasolini, Orson Welles, Billy Wilder, Hitchcock, Murnau, John Ford, Antonioni, Sergio Leone, Sam Peckinpah, Eric Rohmer... Del cinema oriental Apichatpong Weerasethakul em fascina. I també Yasujiro Ozu, Shinji Aoyama, Tsai Ming-Liang o Hou Hsiao-Hsien. Albert Serra és un altre dels meus referents cinematogràfics. M'interessa com a director, però també m'atrau la seva autoconstrucció com a personatge. Serra fa un ús intel·ligent de la singularitat: en lloc de buscar-la en referents allunyats de nosaltres, que tenen coordenades que no són exactament les nostres, baixa al bar de la cantonada i basteix un univers. I hi ha també la seva actitud provocativa, manllevada de Dalí, que a mi em fa molta gràcia.

Al llarg de deu anys has anat compilant al teu web [Daltabaix poètic!](http://www.sant-cugat.net/daltabaix/index.htm) (<http://www.sant-cugat.net/daltabaix/index.htm>) gairebé 150 poetes catalans vius, una bona part dels quals són poetes joves que estan començant a publicar. Quins són els trets comuns que detectes en les veus poètiques joves? La construcció d'un llenguatge poètic que no sigui autoreferencial? En quins camps s'expandeix la nova poesia catalana?

Fa uns mesos, justament, vaig publicar un article sobre els poetes joves al *Quadern de les idees, les arts i les lletres*. També he entrevistat alguns d'aquests poetes i de fet n'hi ha que són amics meus. En el meu cas particular puc parlar de confluències i longituds d'ona similars, més enllà de l'edat que puguem tenir els uns i els altres. Jo crec que ara tornem a tenir una riquesa que no experimentàvem, com a mínim, des dels 70. Torno a veure un segle d'or, tot i que encara és aviat perquè es tracta de gent que ha nascut al final dels setanta o ja entrats els vuitanta, i per tant cal prudència a l'hora de fer asseveracions que poden sonar maximalistes. I la tendència és que no hi ha tendència, perquè hi trobem des de poetes que aposten per una poesia críptica, amb una elaboració extrema del llenguatge, fins a d'altres que entomen un nou realisme urbà o noves fórmules d'experimentació. Hi ha hibridació postmoderna, però també èpica i, a l'altre extrem, un rebuig de les diccions més convencionals, amb un treball lingüístic que esdevé una mata densa i impenetrable, de vegades asfixiant. Caldrà veure on conflueix tot plegat, però el talent és altíssim. Sobretot hi detecto frescor, maneres de dir gens encarcerades, una naturalitat i una fluïdesa desvergonyida i valenta que abans no existia en un grau tan alt. Aquests poetes són els qui han assumit el català d'una manera més espontània, i això també permet que la llengua evolucioni. Un altre tret important és que ells han fet que la poesia circuli per altres canals, de manera vírica, de vegades subterrània i incontrolable, amb una gran riquesa. Abans si no sorties a no sé quin suplement o si el mandarí de torn no parlava de tu estaves perdut. Avui dia tot això ja no té cap importància, perquè el relleu l'atorga una qualitat que s'expressa en mil espais alternatius. I aquesta qualitat els crítics de debò, els amatents, la detecten de seguida. La informació circula a gran velocitat, ningú no pot retenir ni silenciar dades, textos, trajectòries. La idea de poder dels popes i dels mitjans tradicionals s'ha esfondrat. I això ha causat molt de desconcert i nerviosisme en alguns individus, els quals ara s'adonen que són un de tants, que han de partir un altre cop de zero i que no estem disposats a erigir-los cap estàtua a la plaça major. Els poetes joves han tingut molta a veure en aquest procés. I cal agrair-los l'entusiasme. Tanmateix, perquè no tot siguin flors i violes, també he dir que en alguns casos he trobat a faltar una lectura més sistemàtica i atenta de la tradició catalana i universal. Detecto potser una certa relaxació lliurada al propi instint poètic. Però això és normal, perquè són molt joves i perquè els llibres, lamentablement, s'han convertit en objectes de luxe. De tota manera, a banda de les consideracions crítiques que pugui fer, el que m'agradaria destacar per damunt de tot és que enmig d'aquests nous poetes he trobat el meu espai. Com et deia, he fet bons amics amb poetes amb qui em porto vint o vint-i-cinc anys, però amb qui tinc una connexió mental i artística molt gran. Amb altres poetes això no m'havia passat, tret dels nascuts al llarg dels anys setanta, amb alguns dels quals he confluït. Jo no pertanyo a la literatura promoguda pels mitjans i les grans editorials, em moc en els marges intel·lectuals i artístics, en els últims anys publico en editorials Indies... Poèticament, tinc moltes més afinitats amb aquests poetes que no pas amb els nascuts a la meva dècada. Per actitud, força i espurneig sento que el meu món és aquest.

Subscriu-te a Núvol

M'agrada 183

 2

 31

Enviar

Articles relacionats

[Lluís Calvo i David Caño no són romàntics](http://www.nuvol.com/critica/lluis-calvo-i-david-cano-no-son-romantics/) (<http://www.nuvol.com/critica/lluis-calvo-i-david-cano-no-son-romantics/>)

Ricard Mirabete. Barcelona

Etiquetes:

[Edicions Terrícola](http://www.nuvol.com/tag/edicions-terricola/) (<http://www.nuvol.com/tag/edicions-terricola/>) | [Lluís Calvo](http://www.nuvol.com/tag/lluis-calvo/) (<http://www.nuvol.com/tag/lluis-calvo/>) | [Ricard Mirabete](http://www.nuvol.com/tag/ricard-mirabete/) (<http://www.nuvol.com/tag/ricard-mirabete/>)

Deixa un comentari

L'adreça electrònica no es publicarà Els camps necessaris estan marcats amb *

Nom *

Correu electrònic *

Lloc web

Comentari *

[Enviar](#)

1 Comentaris

- girat el 27 novembre 2013 a les 2:21**
<http://www.nuvol.com/entrevistes/lluis-calvo-el-llegat-literari-ha-de-ser-rebel-no-pas-academic/#comment-20755>) ha dit:

Home, és infumable.

Vaja, que no s'aguanta.

I ni per enlloc se sosté.

[Respon 1 \(entrevistes/lluis-calvo-el-llegat-literari-ha-de-ser-rebel-no-pas-academic/?replytocom=20755#respond\)](http://www.nuvol.com/entrevistes/lluis-calvo-el-llegat-literari-ha-de-ser-rebel-no-pas-academic/?replytocom=20755#respond)

[Qui som](http://www.nuvol.com/qui-som/) · [Manifest](http://www.nuvol.com/manifest/) · [Avis legal](http://www.nuvol.com/avis-legal/) · [Contacte](http://www.nuvol.com/contacte/) · [Política de privacitat](http://www.nuvol.com/politica-de-privacitat/) · [Normes de participació](http://www.nuvol.com/normes-de-participacio/) · [Patrocinadors](http://www.nuvol.com/patrocinadors/)

Subscriu-te a Núvol

[Follow](#)

M'agrada 4,6 mil

 2

Copyright © Núvol.com 2013 - Disseny Web: [iEstrategic](http://www.iestrategic.com)